

בש"פ 4653/16 - מדינת ישראל נגד איברהים סלימאן, סאלח סלימאן

בבית המשפט העליון
בש"פ 4653/16

כבוד השופט ס' ג'ובראן
מדינת ישראל

לפני:
המבקשת:

נגד

1. איברהים סלימאן
2. סאלח סלימאן

המשיבים:

בקשה להארכת מעצרו של המשיב 2 לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

ח' בסיון התשע"ו (14.6.2016)

תאריך הישיבה:

עו"ד עמרי כהן
עו"ד איברהים סלימאן; עו"ד סעיד רכאב

בשם המבקשת:
בשם המשיב 2:

החלטה

1. לפניי בקשה להארכת מעצרו מעבר לתשעה חודשים, לפי סעיף 62(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), להארכת מעצרו של המשיב 2 (להלן: המשיב) בתשעים ימים החל מיום 24.6.2016 או עד למתן פסק דין בתפ"ח 41219-09-15 בבית המשפט המחוזי בנצרת, לפי המוקדם.

יוער, כי הבקשה התייחסה גם לעניינו של המשיב 1 (להלן: איברהים) - אשר הסכים לבקשה ביום 9.6.2016, ובעקבות זאת הוריתי על מעצרו כמבוקש. לפיכך, ולמען הנוחות, אתמקד ככל הניתן בתיאור העובדות הנוגעות לעניינו של המשיב בלבד.

כתב האישום

עמוד 1

2. נגד המשיבים ואדם נוסף (להלן: מוחמד) הוגש ביום 24.9.2015 כתב אישום לבית המשפט המחוזי בנצרת. בהמשך, תוקן כתב האישום בעקבות הסדר טיעון עם מוחמד, במסגרתו הוא הוסף לכתב האישום כעד תביעה.

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, איברהים הוא קרוב משפחה של מהא סלימאן (להלן: מהא). מהא הייתה מאורסת בתקופה הרלבנטית למועאד חג'יר (להלן: מועאד), וכל השלושה גרו באותה שכונה בעיר נצרת. בעקבות כססוכים שהתגלעו בין משפחתו של מועאד למשפחתה של מהא, החליט איברהים כי מועאד אינו מתאים להינשא למהא ופעל כדי להביא לביטול אירוסיהן בדרכים שונות. במקרה מסוים, ביום 29.8.2015, תקף איברהים את מועאד בעת שזה ישב במכוניתו עם מהא, קילל אותו ואיים על חייו. למחרת היום, הגיע מועאד בשעה 19:00 לערך לחצר ביתו של איברהים (להלן: הבית), כשהוא מלווה בבני משפחתו - ושכנים שנמצאו במקום נאלצו להפריד בין הצדדים ולמנוע תגרה אלימה.

בעקבות האירוע המתואר, הזעיק איברהים את המשיב, אשר הגיע אל הבית ברכב מסוג "סובארו" שבבעלותו. איברהים עלה על הרכב, והשניים נסעו מהמקום במהירות בכיוון בית משפחת חג'יר, כשהם חמושים בקלי נשק. בסמוך לשעה 19:15, הבחינו המשיבים בתמאר חג'יר ז"ל, אחיו של מועאד (להלן: המנוח) ובמחמוד טחבש (להלן: מחמוד), כשהם צועדים מכיוון הבית לכיוון בית משפחת חג'יר. המשיבים פתחו באש לעברם של המנוח ומחמוד, אשר נפגעו כתוצאה מהירי. לאחר מכן, המשיבים המשיכו בנסיעתם, וכאשר חלפו ליד בית משפחת חג'יר, ירו לעברו פעמיים באמצעות הנשק ונמלטו מהמקום. כתוצאה מהירי, נגרם מותו של המנוח, בעוד למחמוד נגרם שפשוף שטחי בחלק העליון של ירך שמאל.

בגין מעשיו, יוחסו למשיב בכתב האישום עבירות של רצח, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין; ויריות בשטח מגורים, לפי סעיף 340א לחוק העונשין.

ההליכים עד כה

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום המקורי, המבקשת הגישה ביום 24.9.2015 בקשה למעצרו של המשיבים עד תום ההליכים נגדם. בבקשה נטען כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתם של המשיבים, וביניהן הודאתם של איברהים ומוחמד במיוחס להם. כמו כן, נטען כי קיימת עילת מעצר של מסוכנות, וזאת בגין התקיימותן של החזקות הקבועות בסעיף 21(א)(1)(ג), מאחר שמדובר בעבירת רצח, ובסעיף 21(א)(1)(ג)(4), משום שמדובר בעבירה שנעברה תוך שימוש בנשק.

5. דיון המעצר הראשון התקיים ביום 30.9.2015, ובמסגרתו ביקש בא-כוחו של המשיב לטעון באופן מקדמי לקיומה של חלופת מעצר - תוך שהוא מסכים לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר לאותו שלב בלבד ושומר לעצמו את הזכות לטעון לעניין הראיות והעילה לאחר שיסיים לצלם את מלוא חומר החקירה. בית המשפט המחוזי (השופט י' אברהם) מצא שניתן לקיים את הדיון בחלופת המעצר על יסוד הצהרת בא-כוחו של המשיב, אך הדגיש כי אינו מכריע האם בעתיד תעמוד לו הזכות לטעון לקיומן של ראיות לכאורה. לאחר שהצדדים טענו לקיומן של חלופות מעצר, בית המשפט המחוזי דחה את טענתו של המשיב כי חלקו בעבירות הוא מזערי. בנוסף, בית המשפט מצא כי תנאי מוקדם ליכולת לתת אמון במשיב הוא קבלת מענה לשאלה מה היו מניעיו לבצע מעשים כה חמורים. משכך, בית המשפט

המחוזי קבע כי יש לקבל תחילה תסקיר שירות מבחן בעניינו של המשיב, בטרם ירואינו מפקחים מוצעים מטעמו ותיבחן חלופת מעצר.

6. תסקיר שירות המבחן בעניינו של המשיב הוגש ביום 28.10.2015. שירות המבחן ציין כי בשיחתו עם המשיב, הוא שיתף ברגשות קשים המלווים אותו לנוכח נסיבות מעצרו ותוצאתו הטראגית של האירוע. כן עמד שירות המבחן על כך שבני משפחתו של המשיב ביטאו חשש להשלכות המעצר על עתידו, ועל האפשרות שהמעצר יחשוף אותו לנורמות התנהגות שליליות. נוכח האמור, שירות המבחן התרשם כי המשיב מנהל בדרך כלל אורח חיים נורמטיבי וכי קיים פער ניכר בין אורח חיים זה לנסיבות מעצרו. לכן, שירות המבחן המליץ לשקול בכובד ראש את האפשרות לשחרר את המשיב לחלופת מעצר, אך דחה את המפקחים אשר הוצעו כלא מספיקים. ביום 8.11.2015, הוגש תסקיר משלים מטעם שירות המבחן, במסגרתו בחן שני מפקחים נוספים, רופא שיניים ועורך דין, ומצא כי הם אנשים נורמטיביים ואחראיים, המודעים לתפקיד הפיקוח ומשמעותו. עם זאת, נוכח חומרת האירוע, שירות המבחן התקשה להמליץ על שחרורו של המשיב, וביקש להיפגש עם משפחת המנוח לצורך גיבוש עמדתו. התסקיר הנוסף הוגש ביום 11.11.2015, ובמסגרתו שירות המבחן לא המליץ על שחרור לחלופת מעצר. שירות המבחן הדגיש כי המפקחים אמנם נמצאו ראויים, אך חלופת המעצר שהוצעה בכפר מנדא אינה מרוחקת מספיק ממשפחתו של המנוח וכי שחרורו של המשיב עשוי להביא להתלהטות מחודשת של הרוחות בין המשפחות.

7. במקביל, נערך ביום 9.11.2015 דיון בראיות לכאורה, במסגרתו טען בא-כוחו של המשיב כי כתב האישום נגדו לוקה בחסר, מאחר שהוא אינו מפרט האם מיוחס למשיב ביצוע בפועל של ירי, ביצוע בצוותא או סיוע. חוסר זה הביא, לשיטתו, להעדרה של תשתית ראייתית לכאורית מספקת להוכחת המיוחס לו. ביום 24.11.2015, הורה בית המשפט המחוזי (השופט ע' עיילבוני) על הארכת מעצרו של המשיב עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בהחלטתו, בית המשפט המחוזי מצא כי בחומר החקירה קיימות די ראיות כדי להקים סיכוי סביר להרשעתו של המשיב בעבירת הרצח. בפרט, בית המשפט ציין שעל פי חומר הראיות נראה כי נוכחותו של המשיב ברכב אינה מקרית, ומאחר שנמנע מלספק לחוקרים הסברים ביחס להשתלשלות האירועים - די בכך כדי לראותו כמי שנמצא במעגל הפנימי של ביצוע העבירה. אשר לטענתו של המשיב בדבר חוסרים בכתב האישום, בית המשפט קבע כי מדובר בטענה אותה יש להעלות במסגרת ההליך העיקרי.

בכל הנוגע לחלופת מעצר, בית המשפט המחוזי הטעים כי לפי תסקיר שירות המבחן מיום 11.11.2015, אין בחלופה המוצעת כדי לאיין את הסיכון הטמון בשחרורו של המשיב ממעצר, הן למשיב עצמו והן לאחרים. בית המשפט הוסיף כי המשיב אמנם צעיר, כבן 20 שנה, ונעדר עבר פלילי, אך בעבירות רצח נדרשים טעמים מיוחדים כדי שניתן יהיה לשלול את חזקת המסוכנות ולהצדיק שחרור לחלופת מעצר. על יסוד האמור, בית המשפט המחוזי מצא כי יש להורות על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים. ערר שהגיש המשיב לבית משפט זה נדחה (החלטת השופט נ' הנדל בבש"פ 8076/15 מיום 5.1.2016).

8. ביום 15.3.2016, המשיב הגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה לעצור אותו עד תום ההליכים נגדו, וזאת בגין עיכובים בניהול ההליך העיקרי. הבקשה נדחתה בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 21.3.2016, תוך שנקבע כי בקשה לעיון חוזר בהחלטה בדבר מעצר עד תום ההליכים אינה צופה פני עתיד למשך התמשכותו של ההליך, וכי הסמכות לבחון את התמשכות ההליכים מוקנית לבית משפט זה במסגרת בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים. ערר על החלטה זו נדחה על ידי השופט צ' זילברטל ביום 10.4.2016 (בש"פ 2590/16).

9. בכל הנוגע למהלך הדיונים בתיק העיקרי, כתב האישום הוקרא למשיבים ביום 21.10.2015, והם ביקשו דחייה לשם מתן תשובתם לאישום. ביום 26.11.2015, קבע בית המשפט המחוזי לוח זמנים לשמיעת העדים, אך בהמשך בוטלו מספר דיונים בשל קשיים בהסדרת ייצוג של איברהים. ביום 17.2.2016, התייצב בשמו של איברהים עורך דין מטעם הסנגוריה הציבורית, וביקש דחייה לשם הסדרת ייצוג הפרטי. ביום 25.2.2016, עדכן איברהים כי ניסיונותיו אלה לא צלחו וביקש למנות לו סנגור ציבורי - ובית המשפט המחוזי נעתר לבקשה. ביום 1.6.2016 נערך דיון, בו ביקש בא-כוחו של המשיב לתקן את הפגם בניסוח כתב האישום, וכן כפר כפירה כללית בכתב האישום.

דיון ההוכחות הראשון בתיק נערך ביום 1.6.2016, ועד כה נערכו שלושה דיוני הוכחות. בתיק קבועים חמישה מועדים נוספים לשמיעת הוכחות, בין התאריכים 23.6.2016-7.7.2016.

הבקשה להארכת מעצר

10. בבקשה שלפניי, המבקשת טוענת כי נגד המשיב קמה עילת מעצר של מסוכנות לפי סעיף 21(א)(1)(ב) וזאת הן בשל האפשרות ששחרורו יסכן את ביטחון הציבור והן לפי חזקת המסוכנות הקבועה בסעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק המעצרים - שכן העבירה בוצעה באמצעות נשק חם. המבקשת מטעימה כי מסוכנותו של המשיב נלמדת מהמעשים המיוחסים לו בכתב האישום ומתוצאתם הטראגית, וכי לא קיימת חלופה אשר עשויה להגשים את מטרת המעצר בשל הסיכון להתחדשות מעגל האלימות אם המשיב ישוחרר ממעצר. המבקשת מדגישה כי ההליך המשפטי לא צפוי להסתיים בתקופת ההארכה המבוקשת, וכי הדבר נובע מהדחיות הרבות בשמיעת התיק לשם הסדרת ייצוג של איברהים - אך לעמדתה, צפויה התקדמות משמעותית בתקופה זו.

11. מנגד, המשיב עמד על קצת התקדמותו האיטי של התיק, כאשר שמיעת הוכחות בו החלה אך לפני שבועיים, ובמהלך שלושת דיוני ההוכחות שהתקיימו עד כה נשמעו רק ארבעה עדים - מתוך ארבעים ושבעה. בנוסף, המשיב מדגיש כי עשה כל שבידו בכדי לקדם את התיק, ובכלל זה הסכים לכל מועדי הדיון שהוצעו על ידי בית המשפט. עוד הטעים המשיב כי נוכח אופיו של התיק ומורכבותו, סביר שתתבקשנה עוד מספר הארכות של מעצרו, ולדידו יש בכך כדי להוות טעם נוסף שמצביע על הצורך בשחרורו - בפרט לאור נסיבותיו האישיות. כמו כן, לטענתו, ההחלטות שניתנו עד כה בעניינו התבססו על תשתית ראייתית רעועה ומן הראוי לתת על כך את הדעת.

12. ביום 14.6.2016 נערך דיון בפניי, ובסיומו הוריתי למבקשת להגיש בקשה לבית משפט המחוזי לקביעת מועדי הוכחות נוספים. ביום 16.6.2016 עדכנה המבקשת כי נקבעו שישה ימי דיונים נוספים, בין התאריכים 22.9.2016-5.9.2016, כך שכעת קבועים אחד-עשר מועדים לשמיעת הוכחות בתקופת המעצר המבוקשת. כן יוער, כי ביום 16.6.2016, הגיש בא-כוחו של המשיב הודעה לפיה הוא ביקש לשנות שלושה מהמועדים החלים בימי "עיד אלפיטר" ו-"עיד אלדחה".

דיון והכרעה

13. ככלל, בהליך לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, על בית המשפט לאזן בין הזכות לחירות העומדת למשיב והנתמכת בחזקת החפות, לבין האינטרס של שמירה על בטחון הציבור וההגנה על הליך שיפוטי תקין. בין יתר השיקולים שיש לשקול במסגרת הבקשה להארכת מעצר, ניתן למנות את: חלוף הזמן מאז הושם המשיב במעצר; קצב התנהלות הדיונים; חומרת העבירות המיוחסות למשיב ונסיבותיהן; ומידת המסוכנות הנשקפת ממנו (ראו למשל: בש"פ 1640/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 20 (17.3.2016)).

14. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחים המצורפים לה, ושמעתי את טענות הצדדים בדיון שבפניי, מצאתי כי מכלול השיקולים מצדיק את קבלת הבקשה להארכת המעצר. אמנם, לא נעלמה מעיניי הפגיעה שיוצרת התארכות ההליכים בחירותו של המשיב, ואין ספק כי זו מועצמת נוכח מצבו, כמי שעושה מאמצים להאיץ את התקדמות התיק – ועל כן הוריתי למבקשת לפנות לבית משפט המחוזי כדי לקבוע מועדי הוכחות נוספים, כפי שפורט לעיל. עם זאת, המסוכנות הברורה הנשקפת מהמשיב, הנלמדת מחומרת המעשים המיוחסים לו ומהתרשמותו של שירות המבחן כי אין בחלופות המעצר שהוצעו כדי לאיין את הסיכון הטמון בשחרורו, עודנה מטה את הכף לעבר המשך מעצרו. יתרה מכך, ישנו צפי להתקדמות משמעותית בתיק מכאן ואילך.

15. באשר לטענותיו של המשיב, לא מצאתי כי יש במשך הזמן בו נמצא במעצר; בקצב התקדמות ההליכים בתיק; או בנסיבותיו האישיות, ובפרט היותו סטודנט צעיר בן 19 אשר נעדר עבר פלילי בעת ביצוע העבירה – כדי לשנות את נקודת האיזון במידה המצדיקה את דחיית הבקשה. לא למותר לציין כי הלכה היא ששחרור נאשם המואשם בביצוע רצח בכוונה תחילה ממעצר מאחורי סורג ובריח ייעשה אך במקרים נדירים (ראו: בש"פ 1826/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 15 (16.3.2016); בש"פ 8291/15 אבו זעילה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (15.12.2015); בש"פ 3517/14 מדינת ישראל נ' גורבאן, פסקה 12 (25.5.2014)) – אשר המקרה הנדון אינו נמנה עליהם. ייתכן, וזאת מבלי לקבוע מסמרות, כי הימשכות נוספת של ההליך ללא התקדמות משמעותית בתקופת המעצר הנוכחית – מסיבות שאינן תלויות במשיב – תביא לשינוי נקודת האיזון בעניינו.

16. סוף דבר, הבקשה מתקבלת. מעצרו של המשיב יוארך בתשעים ימים, החל מיום 24.6.2016 או עד למתן פסק דין בתפ"ח 41219-09-15 בבית המשפט המחוזי בנצרת, לפי המוקדם.

ניתנה היום, ט"ז בסיון התשע"ו (22.6.2016).

שׁוֹפֵט